Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра історичного краєзнавства

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан історичного факультету

_____
"____"_____2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

галузі знань	**03 Гуманітарні науки**
спеціальності	**035 Філологія**
спеціалізації	**035.05 Романські мови та літератури (переклад включно)**
освітньої-професійної програми	**Іспанська мова та література**
факультету	**іноземних мов**

Кредитно-модульна система
організаціїнавчальногопроцесу

2016 – 2017

Історія України

Робоча програма навчальної дисципліни для студентів

Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 34 с.

Робоча програма **Історія України** для студентів за спеціальністю 035 Філологія; спеціалізацією 035.05 Романські мови та літератури (переклад включно).

Розробники:(вказати авторів, їхні посади,наукові ступені та вчені звання)
Голубко В. Є. – доктор іст. наук, професор, зав. кафедри історичного краєзнавства Львівського національного університету імені Івана Франка
Масик Р. В.– канд. іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Середяк А. В. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Якимович Б. З. □ – доктор іст. наук, професор кафедри історичного краєзнавства
Федик І. І. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Марискевич Т. Г. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Калиняк Л. Д. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Генега Р. Я. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства
Мрака І. Б. – кандидат іст. наук, доцент кафедри історичного краєзнавства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історичного краєзнавства

Протокол від“29”__08__2016 року № 1

Завідувач кафедри історичного краєзнавства _____ (підпис) (Голубко В. Є.)

“29”__08__ 2016 року 2019 року

Схвалено Вченою радою _____ факультету

Протокол від “____”серпня 2016 року № ____

“____”_____ 2019 року

Голова _____ (підпис) (Шуст Р.М.)

©_____, 2016 рік
©_____, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів, – 3</td><td>Див. С. 2</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td>Див. С. 2.
(шифр, назва)</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td rowspan="4"></td><td>1–й</td><td>–</td></tr>
<tr><td>Курсова робота – немає</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td>1–й</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 1
самостійної роботи студента – 2</td><td rowspan="9">Освітньо-кваліфікаційний рівень:
бакалавр</td><td>16 год.</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>58 год.</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">ІНДЗ:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:іспит</td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 32/58;
для заочної форми навчання –

2. *Мета та завдання навчальної дисципліни*

Мета курсу: поглиблення знань в галузі вітчизняної історії, зокрема закономірностей виникнення і розвитку української нації та державності на території України, найсуттєвіших здобутків культури українського народу, його місця та ролі у контексті світової цивілізації. Набуті знання допоможуть студентам краще орієнтуватися у сучасних суспільно-політичних процесах, що відбуваються в Україні та адекватно визначати у них своє місце, сприятимуть формуванню політичної культури й гуманітарних цінностей.

Завдання: студенти повинні навчитися критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, аналізувати фактологічний матеріал, виявити вміння робити його порівняння та аналіз, показати розуміння загальних тенденцій розвитку українських земель в умовах конкретної історичної епохи.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

Знати:

Перебіг основних подій політичного процесу, його діячів, соціально-економічні зміни, що відбулися на українських землях, основні етапи духовного і культурного життя українського суспільства, біографічні дані про видатних представників духовенства, культури, освіти і науки, загальні тенденції розвитку українських земель.

Вміти:

- Визначати хронологічну послідовність історичних подій; хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України із загальноєвропейськими тенденціями історичного руху.
- Показувати на історичній карті території розселення українців, територіальні зміни, що відбувалися, і співставляти їх із сучасними кордонами України.
- Характеризувати політико-адміністративний устрій України на різних історичних етапах, форми та засади функціонування української державності.
- Визначати сутність української національної ідеї, причини розвитку та особливості українського національного та суспільно-політичного рухів у контексті націєтворчих процесів у Центрально-Східній Європі.
- Пояснювати економічні та соціальні процеси на території України, сутність переходу від традиційного до індустріального суспільства; називати основні риси модерного суспільства.
- Описувати та порівнювати становище українського населення та риси повсякденного життя українців на різних етапах історичного розвитку та у складі різних державних утворень.
- Описувати явища культурного та духовного життя; порівнювати ідеї та цінності минулого з сучасними державотворчими ідеями та культурними цінностями українців.
- Аналізувати економічну, політичну та культурну активність інших етносів/націй на території України; характеризувати міжнаціональні відносини та наводити приклади взаємодії між українським та іншими національними рухами на території України.
- Визначати місце та роль українців у складі Речі Посполитої, Російської імперії, Австрійської (Австро-Угорської) монархії, Радянського Союзу та інших політичних утворень, наводити приклади українського вкладу в буття цих держав.
- Визначати суспільну значущість історичних подій, тенденції розвитку українського суспільства, які домінували на різних історичних етапах, та причинно-наслідкові зв’язки.
- Шукати історичну інформацію та користуватися різними джерелами інформації (науковими монографіями, науково-популярними працями, енциклопедіями, періодичними виданнями та ін.).
- Критично оцінювати історичну інформацію та інтерпретувати її з урахуванням множинності підходів; формувати власну точку зору та представляти її в усній та писемній формі.

3. *Програма навчальної дисципліни*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. *Давня історія та історія ранньомодерної доби*

Тема 1. Вступ. Державотворчі процеси в епоху раннього середньовіччя. Формування Руської держави у IX− першій половині XIст.

Територія, етнічний склад населення. Середнє Подніпров'я − політичне ядро імперії Рюриковичів. Органи управління. Централізаційнаполітика київських князів уX − першій половині XIст.Адміністративні і релігійні реформи. Причини наростання місцевого сепаратизму та княжих міжусобиць. Роль Руської держави в міжнародних відносинах середньовічної Європи**.** "Епоха вікінгів" у Східній Європі та її вплив на політичні процеси.

Тема 2. Політична трансформація Київської Русі у другій половині XI − першій половині XIII століття.

Перетворення централізованої Руської держави у федерацію (конфедерацію) земель − князівств.Політичні підсумки Любецькогоз'їзду. Перерозподіл владних функцій між київським і місцевими князями в другій половині XII − у першій половині XIII ст.Інституткиївського старійшинства. Вплив зовнішніх чинників на політичний розвиток руських князівств (половецька загроза, монгольські завоювання).Об'єднавча політикакнязя Романа Мстиславовича. Спроба відновлення Руської федерації. Боротьба галицько-волинських володарів за утвердженнясамодержавства. Політичний феномен галицького боярства. Зовнішні впливи на політичну ситуаціюУ Галицько-Волинській державі (Польща, Угорщина, Золота Орда). Внутрішні реформи і зовнішня політика Данила Романовича. Коронація 1253 р.− визнання провідної ролі галицько-волинськоговолодаря в політичному життіЦентрально-Східної Європи.

Тема 3.Державно-правовий та політичний статус українських земель у XIV– першій половині XVI ст.

Відновлення руських удільних князівств у складі Великого князівства Литовського, Руського та Жемантійського – поліетнічноїлитовсько − білорусько − української держави.Політика Гедиміновичів.Роль руських князів і боярства в політичному житті Великогокнязівства Литовського і королівства Польщі.Зміни політичного статусу таадміністративно−територіального устрою українських земель у XV− першій половині XVI ст. Вплив литовсько−польських уній на суспільно−політичні процеси. Політика польського уряду на українських територіях та її наслідки. Остаточна втрата автономних прав українських земель після Люблінської унії 1569 р.

Тема 4.Суспільно-політичний феномен українського козацтва.

Чинники формуванняі перетворення козацтва в провідну верству українського суспільства. Запорізька Січ − розвиток українських республіканських традиційдержавотворення. Військове мистецтво козаків. Участь козацьких військ у військових кампаніях Речі Посполитої та інших європейських держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.).

Тема 5. Українська революція середини XVII ст.

Передумови, гасла, учасники революції. Хронологічні рамки. Початок процесу відновлення української державності. Модель влади в Гетьманщині. Становлення політичної системи. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування нової української еліти. на основі провідної ролі козацтва та частини шляхти, що підтримала українську революцію. Привілейоване становище церкви. Міщанство. Перетворення селянства на вільний стан.

Переяславська рада та укладення Березневих статей. Геополітичні орієнтири гетьмана Б.Хмельницького у 1654−1657 рр. Значення революції середини XVII ст. в історії України та Східної Європи.

Тема 6. Руїна та подолання її наслідків Україна в добу гетьмана Івана Мазепи.

Причини та характер громадянської війни. Основні угруповання козацької старшини. Гетьманство І. Виговського. Укладення Гадяцького договору як цивілізаційної альтернативи Переяславсько−Московської системи 1654 року. Основні віхи правління: Ю. Хмельницького, П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного. Характеристика договорів з Москвою та Польщею. Польсько−російські домовленості та поділ України. Малоросійський приказ та його діяльність.

Козацтво Правобережної України останньої чверті XVII – початку XVIII ст.Запорізька Січ в політичній боротьбі двох берегів Дніпра.

Подолання наслідків Руїни на Лівобережжі в період правління І. Самойловича. Гетьманщина на зламі XVII – XVIII ст. Спроба І. Мазепи звільнити Україну від московської зверхності. Діяльність П. Орлика та його конституція. Становище Православної Церкви під російським скіпетром. Розвиток української культури у другій половині XVII ст.

Тема 7. Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії.

Адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини, Слобожанщини та Запорізької Січі. Обмеження української державності в роки правління І. Скоропадського. Протистояння Першої Малоросійської колегії з українським урядом на чолі з П. Полуботком.

Гетьманство Д. Апостола. "Правління гетьманського уряду". Нереалізовані можливості: К. Розумовський. Друга Малоросійська колегія: поступова ліквідація залишків української автономії. Відміна полково-сотенного устрою на Слобожанщині і запровадження російського адміністративно-територіального устрою. Знищення Запорізької Січі.

Основні етапи функціонування Православної та Греко-католицької Церков. Розвиток української культури у XVIII ст. .

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. *Нова та новітняісторія*

ТЕМА 1 Інституційний розвиток та ідейні основи українського руху наприкінці XVIII–XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій України у складі Російської імперії. Самодержавство як політична система. Завершальна фаза інтегрування українських земель. Включення Південної України та Криму до імперії. Правобережна Україна: річпосполитський спадок і нові російські порядки. Реформи 1860−1870-х років в Російській імперії. Державна служба в українських губерніях Російської імперії: чиновницький апарат у відносинах з центральною владою і місцевим населенням. Наддніпрянська Україна як об'єкт міжнародної політики.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель під владою Австрійської імперії. Реформи «освіченого абсолютизму». Організація державної влади. Формування австрійського бюрократичного централізму. Конституційні реформи 1860-х років. Утвердження принципу автономії «коронних країв». Організація місцевого самоуправління. Образ австрійської влади в українській громадській думці.

Соціальні стани у Наддніпрянській Україні до 1860-х років. Аграрна реформа 1861 року. Ментальність і соціальна поведінка українських селян. Індустріалізація: економічний і соціальний аспекти. Міста України як промислові, торговельні та фінансові центри.

Соціальні верстви в Галичині, на Буковині й Закарпатті: шляхта, селяни, міщани. Економічне становище українських регіонів у складі Габсбурзької монархії (до 1848 року). Аграрне законодавство Марії Терезії та Йосифа II. Аграрна реформа 1848 року. Ремісниче виробництво і початки індустріалізації.

Вплив Французької революції на ідейний клімат Центрально-Східної Європи. Принцип суверенітету нації. «Винайдення Східної Європи». Вплив німецького Романтизму на

розвиток українського національного руху. Наступність козацького (малоросійського) патріотизму. Харківські романтики. «Ідеологічна» функція літературної творчості Івана Котляревського і Тараса Шевченка. Ідея слов'янської взаємності та «український месіанізм». «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство. Роль Церкви у формуванні основ новочасного українського суспільства. «Українське питання» у баченні російської та австрійської влади й громадськості.

Інтелектуальне співтовариство як засіб інституціоналізації українського руху в Російській імперії. Громадівські гуртки 1860-х років. Хлопомани. Стара Київська громада. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Братство тарасівців. Народництво («народолюбство») як світоглядна основа українського руху в Російській імперії. Концептуалізація національної історії: М. Костомаров, П. Куліш, В. Антонович, М. Грушевський. Політичні ідеї М. Драгоманова. «Культурницька» і «політична» течії в українському русі. Ідея національної єдності українців. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху (Валуєвський циркуляр, Емський указ).

Формування інституційної інфраструктури українського руху в Австрійській (Австро-Угорській) монархії. Головна Руська Рада. Народовецькі громади. Товариство «Просвіта». Наукове товариство імені Шевченка. Українське представництво («Руський клуб») у Галицькому крайовому сеймі. Редакційні гуртки «Слова» та «Діла». Утворення українських політичних партій у Галичині: Русько-українська радикальна партія, Українська національно − демократична партія, Українська соціал-демократична партія. Національно-політичні орієнтації українського суспільства в Галичині, на Буковині й Закарпатті. Концепція «органічної праці». «Націоналізація» селянства. «Українське питання» в політиці австрійської влади.

ТЕМА 2. Модернізація українського суспільства на початку XX століття.

Політизація українського руху на Наддніпрянській Україні. Утворення Революційної української партії. Українська політична думка: між федеративністю і самостійністю. Вплив революції 1905 − 1907 років на український рух. Українська громада в Державній Думі. Українська інтелігенція та селянство: проблеми взаємодії. Розгортання масового українського національного руху в Галичині. Утвердження в Галичині ідеї національної єдності та державного суверенітету України (Поняття «українського П'ємонту»). Українсько-польський конфлікт. Боротьба за український університет у Львові та реформу виборчого права. Еміграція. Традиція й «модерн».Україна в геополітичному просторі початку XX ст. і проблема відновлення державності та соборності нації. Концепція українського націоналізму та модель української держави у візії М.Міхновського. Відновлення Української держави в програмних документах українських партій початку XX ст. Національна ідея у теоретичній спадщині М.Грушевського. Вплив Першої світової війни на українську суспільно-політичну думку.

Тема 3. Українська національна революція 1917 − 1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації.

Питання федерації, конфедерації та самостійності України в теоретичній думці та практичній діяльності лідерів українського державотворення 1917 − 1920 рр. Проблема територіальної та духовної соборності нації. Політичні режими в Україні 1917−1920 рр., їх роль у формуванні ефективного державного апарату. Військовий фактор у діяльності українського державного проводу і його місце у державотворчих процесах.

Конфлікт соціальних й національних пріоритетів в державотворчих процесах та їх вплив на долю української державності. Українська політична еліта доби національної революції: проблема соціальної самодостатності, національної самоідентифікації, політичної та державницької зрілості. Українське селянство в політичному протистоянні національних та міждержавних інтересів, його вплив на долю української

революції.Дилема зовнішньополітичних орієнтирів України доби визвольних змагань: Схід−Захід, спроби її розв'язання, наслідки, уроки.

Тема 4.Національно-визвольний рух в Україні 20 − х − 80 − х років XX ст.: еволюція світоглядних концепцій, форм та методів діяльності.

Радянська Україна (УРСР) – проект нейтралізації українського національного руху. Утворення Української СРР та її рецепція українським суспільством. Внутрішньополітична нестабільність і соціально−економічна криза в Українській СРР на початку 20−х рр. XX ст. Селянський повстанський рух на початку 1920−х рр., його цілі та ідейна спрямованість.

Радянська Україна в системі радянських республік на постімперському просторі. Утворення Союзу РСР. Державно − правовий статус України у складі СРСР. Компартійно-радянський апарат України та політика «українізації».

Утвердження комуністичного тоталітарного режиму в Україні, його етносоціальні та політичні наслідки: голодомор 1932 − 1933 рр., «розстріляне відродження», масові репресії кінця 1930-х років, їх антиукраїнське спрямування.

Становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період в системі політичних режимів Польщі, Чехословаччини та Румунії. Особливості формування громадсько-політичної інфраструктури західних українців, напрямки української суспільно-політичної думки. Український націоналізм в контексті праворадикальних та тоталітарних рухів 20-х – 30-х років XX ст.

«Українське питання» у політиці європейських держав напередодні вибуху Другої світової війни. Проголошення незалежності Карпатської України.

Україна в роки Другої світової війни. Формування нових кордонів України. Приєднання Західної України до УРСР. Радянізація західноукраїнських земель: методи проведення та наслідки. Репресії, депортації.

Українські землі в роки Великої Вітчизняної (німецько-радянської) війни. Бойові дії на території України. Встановлення нацистського окупаційного режиму. Особливості розгортання Руху Опору в Україні. Радянський підпільний і партизанський рух. Націоналістичні підпільні та збройні формування. Українська повстанська армія. Звільнення України від німецьких військ. Внесок українського народу у перемогу над нацизмом.

Завершення формування державної території України. Зміни соціальної та національної структури населення України у повоєнний період. Відновлення політичних репресій в Україні. Збройна боротьба проти тоталітарного режиму в Західній Україні у другій половині 40-х – початку 50-х рр. XX ст. Радянська Україна в економічному потенціалі СРСР.

Політика десталінізації та її вплив на українське громадське та культурне життя. Еволюція українського опозиційного руху в Україні (середина 1950-х – середина 1980-х років): від культурництва «шістдесятників» до організованої політичної опозиції дисидентів. Інституційні форми дисидентського руху. Українська Гельсінська Спілка, пошуки нових форм боротьби та ступінь їх впливу на українську громадськість. Національно − визвольні рухи у європейських державах «соціалістичного табору» та посилення відцентрових настоїв в українському суспільстві. Українське суспільство в умовах деструкції радянської тоталітарної системи («перебудови») у другій половині 1980-х рр. Кристалізація державницького напрямку в діяльності політичних партій та організацій. Народний Рух України. Перемога національно-демократичних сил на виборах до місцевих рад у західних областях України (1990 р.) і усунення компартійних структур від участі у державних органах влади. Декларація про державний суверенітет України. Політична боротьба в Україні навколо підписання «нового» союзного договору.

Тема 5. Українське державотворення в умовах незалежності.

Проголошення та розбудова незалежної Української держави.. Особливості посттоталітарного суспільства та його вплив на державотворчі процеси в Україні. Соціальна структура населення сучасної України, особливості економічного розвитку; міжконфесійні суперечності, посилення впливу Церкви на всі сфери життя суспільства; економічне та соціальне розшарування сучасного суспільства. Проблема формування духовного простору України і консолідації нації; суперництво архаїчних та модерних ідей у національному інтелектуальному середовищі щодо перспектив розвитку країни."Помаранчева революція" 2004 р. та "Революція гідності" 2013 р. та їх вплив на консолідацію українського суспільства.Перемога європейського вектору у зовнішньополітичній орієнтації України. Боротьба України проти агресії Російської Федерації. Україна на міжнародній арені.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
Модуль						
Змістовий модуль 1. *Давня історія та історія ранньомодерної доби*						
Тема 1. Вступ. Державотворчі процеси в епоху раннього середньовіччя. Формування Руської держави у IX− першій половині XIст.	6	2				4
Тема 2. Політична трансформація Київської Русі у другій половині XI− першій половині XIII століття.	8		2			6
Тема 3. Державно-правовий та політичний статус українських земель у XIV– першій половині XVI ст.	8	2				6
Тема 4. Суспільно-політичний феномен українського козацтва	6		2			4
Тема 5. Українськареволюціясередини XVII ст**.**	6	2				4
Тема 6. Руїна та подолання її наслідків. Україна в добу гетьмана Івана Мазепи.	6		2			4
Тема 7. Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії.	6	2				4
Змістовий модуль 2. *Нова та новітняісторія*						
Тема 1. Інституційний розвиток та ідейні основи українського руху наприкінці XVIII–XIX ст.	8		2			6
Тема 2. Модернізація українського суспільства на початку XX століття	6		2			4
Тема 3. Українська національна революція 1917−1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації	8	2	2			4
Тема 4. Національно-визвольний рух в Україні 20-х−80-х років XX ст.: еволюція світоглядних концепцій, форм та методів діяльності	16	4	4			8
Тема 5. Українське державотворення в умовах незалежності	6	2				4
Всього за семестр	**90**	**16**	**16**	**−**	**−**	**58**

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Державотворчі процеси в епоху раннього середньовіччя. Формування Руської держави у IX− першій половині XIст.	2
2	Державно−правовий та політичний статус українських земель у XIV– першій половині XVI ст.	2
3	Українська революція середини XVII ст**.**	2
4	Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії	2
5	Українська національна революція 1917− 1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації	2
6	Національно− визвольний рух в Україні 20− х− 80− х років XX ст.: еволюція світоглядних концепцій, форм та методів діяльності	4
7	Українське державотворення в умовах незалежності	2
	Всього за семестр	**16**

6. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Політична трансформація Київської Русі у другій половині XI− першій половині XIII століття.	2
2	Суспільно-політичний феномен українського козацтва.	2
3	Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії. Модульний контроль	2
4	Інституційний розвиток та ідейні основи українського руху наприкінці XVIII–XIX ст.	2
5	Модернізація українського суспільства на початку XX століття.	2
6	Українська національна революція 1917 − 1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації	2
7	Національно − визвольний рух в Україні 20-х − 80-х років XX ст.: еволюція світоглядних концепцій, форм та методів діяльності	4
	Всього за семестр	**16**

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Самостійна робота
1	Вступ. Державотворчі процеси в епоху раннього середньовіччя. Формування Руської держави у IX– першій половині XIст.	4
2	Політична трансформація Київської Русі у другій половині XI− першій половині XIII століття.	6
3	Державно-правовий та політичний статус українських земель у XIV–	6

	першій половині XVI ст.	
4	Суспільно-політичний феномен українського козацтва	4
5	Українськареволюціясередини XVII ст**.**	4
6	Руїна та подолання її наслідків. Україна в добу гетьмана Івана Мазепи.	4
7	Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії.	4
8	Інституційний розвиток та ідейні основи українського руху наприкінці XVIII–XIX ст.	6
9	Модернізація українського суспільства на початку XX століття.	4
10	Українська національна революція 1917−1920 рр.	4
11	Національно-визвольнийрух в Україні 20-х−80-х років XX ст.: еволюціясвітоглядниххконцепцій, форм та методівдіяльності	8
12	Українськедержавотворення в умовахнезалежності	4
	Всього за семестр	**58**

8. Методи навчання

Інтерактивна лекція, дискусія, бесіда.

9. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни «Історія України» використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямами:

- ✓ контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях;
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами підсумкової контрольної роботи зі змістових модулів.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового іспиту (заліку).

При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.

10. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50 балів, на екзамені – 50 балів.

Поточне тестування та самостійна робота												**Підсумковий тест (екзамен)**	**Сума**
Змістовий модуль 1												50	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7							
4	4	4	4	4	4	4							
Змістовний модуль 2													
							Т8	Т9	Т10	Т11	Т12		
							4	4	5	5	4		

Сумарна оцінка (сума поточних і екзаменаційних балів) виставляється за 100 бальною шкалою (університету, національною та ECTS):

Шкала оцінювання: Університету , національна та ECTS

Оцінка в балах	***Оцінка ECTS***	***Визначення***	***За національною шкалою***	
			Екзаменаційнаоцінка, оцінка з диференційованогозаліку	***Залік***
90 – 100	**A**	***Відмінно***	***Відмінно***	***Зараховано***
81-89	**B**	***Дуже добре***	***Добре***	
71-80	**C**	***Добре***		
61-70	**D**	***Задовільно***	***Задовільно***	
51-60	**E**	***Достатньо***		
0-50	**FX**	***Незадовільно***	***Незадовільно***	***Незараховано***
0	**F**	***Незадовільно***		

Загалом, оцінювання знань студента ґрунтується на таких критеріях:

Оцінка *«відмінно»*:

- ✓ студент у повному обсязі володіє програмним матеріалом,
- ✓ вільно і логічно-аргументовано висвітлює проблеми історії України,
- ✓ бачить місце питання, яке розглядається, у контексті загальної теорії історії,

Оцінка «*добре*»:

- ✓ студент володіє фактичним матеріалом курсу, але допускає окремі неістотні помилки,
- ✓ висновки й узагальнення, які він зробив, не є вичерпними,

Оцінка «*задовільно*»:

- ✓ студент в основному володіє фактичним матеріалом курсу, але в окремих аспектах питань припускається істотних помилок,
- ✓ не в змозі самостійно робити чіткі закінчені висновки й узагальнення та пов’язати теоретичні знання з практикою,
- ✓ виклад матеріалу утруднений, неповною мірою використовується категоріальний апарат навчальної дисципліни;

Оцінка «*незадовільно*»:

- ✓ студент не володіє матеріалом курсу, не орієнтується в його проблематиці,
- ✓ при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок,
- ✓ не може зробити жодних висновків та узагальнень.

11. Методичне забезпечення

Плани семінарських занять із методичними порадами та рекомендаціями.

Питання, які винесено на іспит (залік) з дисципліни:

Вступ. Державотворчі процеси в епоху раннього середньовіччя. Формування Руської держави у IX− першій половині XIст.

1. На території якого племінного союзу слов'ян засновано м. Київ?
2. Вкажіть ім'я князя, що здійснив похід проти Візантії у 860 р.?
3. Вкажіть роки князювання Олега в Києві?
4. Який київський князь організував походи на Константинополь у 907 та 911 рр.?
5. За правління якого князя Русь підписала перші міжнародні договори?
6. Вкажіть роки князювання у Києві Ігоря у Києві.
7. На території якого племінного союзу слов'ян було вбито князя Ігоря?
8. Вкажіть роки князювання Ольги.
9. Хто з київських правителів Русі вперше запровадив елементи державного бюджету?
10. Як називався фіксований розмір данини, запроваджений у Київській Русі княгинею Ольгою?
11. Кого з київських князів видатний український історик Михайло Грушевський назвав "козаком на престолі"?
12. Хто з руських князів розгромив Хозарський каганат?
13. До кого з київських князів бояри звернулися із доріканнями: "Ти, князю, чужої землі пильнуєш та шукаєш, а свою покинув..."?
14. Який київський князь хотів перенести столицю своєї держави в Переяславець на Дунаї?
15. Які кочові племена появилися у степових районах України після розгрому Хозарського каганату?
16. Який київський князь хотів перенести столицю своєї держави в Переяславець на Дунаї?
17. Коли відбулася битва під Доростолом?
18. Вкажіть роки князювання Володимира Великого в Києві.
19. Хто з київських князів відкрив язичницький пантеон богів?
20. У котрому році київський князь Володимир Великий прийняв християнство?
21. Який бог стояв на чолі пантеону слов'янських божеств запровадженого Володимиром Великим?
22. У якому місті київський князь Володимир Великий прийняв Християнство?
23. Вкажіть ім'я князя, що розпочав карбувати золоті та срібні монети?
24. У котрому році Володимир Великий приєднав до Київської держави Червенські міста
25. Уздовж яких річок було збудовано мережу оборонних споруд т.зв. "змійових" валів?
26. Вкажіть роки правління Ярослава Мудрого в Києві.
27. За правління якого київського князя укладено збірник законів «Руська правда»?
28. Кого з київських князів прийнято називати «тестем Європи»?
29. За правління якого князя був збудований Софійський собор?
30. Хто з київських князів відвоював у поляків т.зв. Червенські міста?
31. Хто з Рюриковичів протягом 1019 – 1036 рр. був співправителем Київської Русі разом з Ярославом Мудрим?
32. У котрому році було засновано Печерський монастир у Києві?
33. Які кочові племена населяли українські степи в другій половині XI ст.?
34. Дайте визначення термінів «полюддя», «данина», «урок», «погост», «златник», «язичництво», «сеньйорат».

Політична трансформація Київської Русі у другій половині XI− першій половині XIII століття.

35. Коли в Києві правив син Ярослава Мудрого Всеволод?
36. Вкажіть роки правління князя Володимира Мономаха.
37. У котрому році проведено Любецький з'їзд руських князів?
38. Хто з руських князів був ініціатором скликання Любецького з'їзду князів?
39. У котрому році відбувся з'їзд князів біля Долобського озера, який ухвалив рішення про організацію спільного походу проти по ловців?
40. У період правління якого київського князя відбувся Любецький з'їзд князів?

41. Назвіть автора відомого твору стародавньої руської літератури ”Повчання дітям”.
42. Вкажіть назву збірника законів, автором якого є Володимир Мономах?
43. Який київський князь організував серію успішних походів проти половців?
44. Коли відбулася битва на річці Калці; хто брав у ній участь?
45. Проти кого виступили руські дружини в битві на р. Калка?
46. Хто очолював монголо-татарські війська у поході 1237 – 1241−х рр. на Русь?
47. У котрому році монголо-татарські війська захопили Київ?
48. Коли в літописі вперше згадується назва «Україна»?
49. У котрому році Київ зруйнував Андрій Боголюбський?
50. Як в часи Київської Русі називалися селяни, які потрапили в залежність за борг (позику)?
51. Які верстви населення в Київській Русі не володіли землею?
52. Згідно із письмовими джерелами першим київським митрополитом руського походження був… *(вписати)*
53. В котрому столітті було створено «Остромирове Євангеліє»?
54. Вкажіть ім’я відомого іконописця часів Київської Русі.

Консолідація південно-західних руських земель. Утворення Галицько-Волинськогокнязівства.

55. Вкажіть ім’я князя, що правив у Галичині протягом 1153–1187 рр.?
56. Якого галицького князя згадує у своєму творі автор «Слова о полку Ігоревім»?
57. Хто з князів протягом 1199 – 1205 рр. правив у Галичині та Волині?
58. Вкажіть дату створення Галицько-Волинського князівства.
59. Хто вважається засновником Галицько-Волинського князівства?
60. Вкажіть роки князювання Данила Галицького.
61. У котрому році галицько-волинський Данило Романович здобув перемогу над польськими військами біля м. Ярослава?
62. У котрому році галицько-волинський князь Данило Романович здобув перемогу над тевтонцями під Дорогочином?
63. У котрому році коронувався галицько-волинський князь Данило Романович?
64. Які міста були засновані у період правління галицько-волинського у князя Данила Романовича?
65. Коли вперше згадується м. Львів?
66. Хто з князів протягом 1264 – 1301 рр. правив у Галичині та Волині?

Державно−правовий та політичний статус українських земель у XIV – першій половині XVI ст. Феномен українського козацтва.

67. У котрому році відбулася битва на річці Сині Води?
68. У котрому столітті більшість українських земель увійшла до складу Великого князівства Литовського?
69. Коли відбулося повстання під проводом князя Михайла Глинського?
70. Вкажіть дату укладення Берестейської унії.
71. Дайте визначення понять «полемічна література», «магдебурзьке право», «магістрат», «церковне братство».
72. Вкажіть назву міста, де виникло перше церковне братство.
73. Вкажіть ім’я засновника українського книгодрукування.
74. В котрому році було видрукувано першу книгу в Україні?
75. В котрому році опубліковано «Острозьку Біблію»?
76. Вкажіть рік першої згадки слова “козак” у “Хроніці польській” М.Бєльського.
77. Коли було засновано першу Запорізьку Січ на о. Мала Хортиця?
78. Кого вважають засновником першої Запорізької Січі?
79. Яких козаків вважали реєстровими?

80. На боці яких держав воювали козаки в другій половині 16 – першій половині 17 ст.?
81. Вкажіть роки повстання під проводом К.Косинського.
82. Вкажіть роки повстання під проводом С. Наливайка.
83. Вкажіть роки гетьманування Петра Сагайдачного.
84. У котрому році козаки під проводом П. Сагайдачного здійснили похід на Кафу.
85. У котрому році відбулася битва під Цецорою?
86. У котрому році козаки на чолі з П. Сагайдачним взяли участь у битві під Хотином.
87. Вкажіть рік прийняття урядом Речі Посполитої "Ординації війська запорозького реєстрового

Українськареволюціясередини XVII ст.

88. Вкажіть період історії Речі Посполитої, що отримав назву «золотого спокою».
89. Вкажіть роки української революції під проводом Б. Хмельницького?
90. У котрому році козацьке військо Б. Хмельницького перемогло військо Речі Посполитої під Жовтими Водами та Корсунем?
91. У котрому році військо Б. Хмельницького вперше взяло в облогу Львів і захопило Високий замок?
92. Коли між козаками та Річчю Посполитою було підписано Зборівський договір?
93. Вкажіть назву договору, який передбачав поширення влади гетьмана на три воєводства: Київське, Чернігівське та Брацлавське.
94. Вкажіть назву договору, який передбачав козацький реєстр в розмірі 40 тис. козаків?
95. У котрому році відбулася битва під Берестечком?
96. Коли між козаками та Річчю Посполитою було підписано Білоцерківський договір?
97. Який договір негативно був оцінений козаками і спричинив повстання, жорстоко придушені за наказом Б. Хмельницького?
98. Коли відбулася битва під Батогом?
99. У котрому році відбулася Переяславська Рада, на якій було укладено військово-політичний союз між козацькою та московською державами.
100. Коли було підписано "Березневі статті "?
101. Кому належала вища законодавча влада в Українській козацько-гетьманській державі?
102. Хто був другою після гетьмана особою в уряді Української козацько-гетьманської держави?
103. Вкажіть дату укладення Віленського перемир'я.
104. Як оцінював Віленську угоду Б.Хмельницький: позитивно чи негативно?

Руїна та подолання її наслідків. Україна в добу гетьмана Івана Мазепи.

105. Вкажіть роки гетьманування Івана Виговського.
106. У котрому році І.Виговський підписав з Річчю Посполитою Гадяцький договір?
107. Коли війська І.Виговського розгромили російські війська у битві під Конотопом?
108. В котрому році Українська гетьманська держава остаточно розкололася на два гетьманства?
109. Вкажіть роки гетьманування Петра Дорошенка.
110. Вкажіть країну, яка підтримувала П. Дорошенка у боротьбі з Московською державою та Річчю Посполитою.
111. В котрому році між Російською державою та Річчю Посполитою була укладена угода, яка вперше передбачала поділ Гетьманщини по Дніпру?
112. Кого з українських гетьманів сучасники називали "сонцем Руїни".
113. На які роки припадає період Руїни в Гетьманщині?
114. Коли Українська православна церква була підпорядкована Московському патріархатові?
115. Вкажіть назву і рік укладення договору, який остаточно закріпив поділ Гетьманщини по Дніпру?
116. Вкажіть роки гетьманування Івана Мазепи.

117. Вкажіть ім’я гетьмана, який отримав від Петра І орден Св. Андрія Первозванного, за його ж клопотанням отримав титул Князя Священної Римської Імперії, орден Білого орла від польського короля.
118. Коли відбулася Полтавська битва?
119. Коли російські війська зруйнували столицю Гетьманщини – Батурин?
120. Вкажіть ім’я гетьмана, який найбільше сприяв і фінансував розвиток освіти і культури в Гетьманщині.
121. У котрому році Києво-Могилянська колегія отримала статус академії?
122. Вкажіть ім’я гетьмана – автора першої Конституції України.

Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії.

123. Вкажіть роки, протягом яких Гетьманщиною управляла І Малоросійська колегія?
124. Вкажіть ім’я гетьмана арештованого і ув’язненого за наказом Петра І у Петропавловській фортеці, де він і помер.
125. Вкажіть ім’я гетьмана, який провів реформу Генерального суду, вперше за його правління було створено державний бюджет, ініціював створення комісії для укладання збірника законів.
126. Вкажіть роки гетьманування Д.Апостола.
127. Вкажіть роки правління Гетьманського уряду, на час відсутності посади гетьмана в Гетьманщині.
128. Вкажіть роки гетьманування Кирила Розумовського.
129. Вкажіть рік скасування інституту гетьманства в козацькій державі.
130. Вкажіть роки існування Нової (Підпільненської) Січі.
131. Вкажіть рік ліквідації Запорізької Січі за наказом Катерини ІІ.
132. Хто був останнім кошовим отаманом Запорізької Січі?
133. Вкажіть роки правління на Україні ІІ Малоросійської колегії.
134. У котрому році відбулося повстання гайдамаків, відоме в історії як “Коліївщина”?
135. Вкажіть регіони, де був поширений опришківський рух?
136. Вкажіть ім’я найбільш відомого лідера опришківського руху?
137. Кого з діячів української культури XVIII ст. стосуються такі слова: *“Світ мене ловив, але не спіймав?*”
138. Вкажіть імена відомих вам українських художників XVIII ст.
139. Вкажіть імена відомих вам українських композиторів XVIII ст.
140. Вкажіть ім’я відомого архітектора 18 ст. на західноукраїнських землях, будівничого Собору св. Юра у Львові.
141. Між якими державами були поділені українські землі, що належали до Речі Посполитої, наприкінці ХУІІІ ст. (підкреслити правильну відповідь)

а) Росією та Річчю Посполитою
б)Пруссією та Росією
в)Росією та Австрією

Українське «національне відродження» в контексті європейської історії кінця XVIII − першої половини XIX століть

142. Коли Галичина була включена до складу Австрійської імперії ?
143. Яке місто Галичини стало на початку XIX ст. першим осередком українського національного відродження?
144. Хто є автором трактату „Відомість о руськім язиці”?
145. Хто є автором статті „Становище русинів в Галичині”?
146. Вкажіть роки діяльності «Руської Трійці», її учасників.
147. Назвіть місце видання альманаху „РусалкаДністровая”.
148. Вкажіть назву першої української політичної організації в Галичині, створеної у 1848 р.

149. Підкресліть правильну відповідь. Головну Руську Раду після її створення очолив: а) Я.Головацький; б)Г.Яхимович; в)І.Вагилевич.
150. Вкажіть назву першої у Львові газети українською мовою
151. Коли ліквідовано панщину в Галичині?
152. Назвіть масонські ложі, що існували в Україні на початку XIX ст.
153. Як називалася масонська ложа, до якої входив І.Котляревський?
154. Хто очолював Південне товариство декабристів?
155. Вкажіть роки діяльності «Кирило-Мефодіївського товариства»?
156. Вкажіть основних учасників Кирило-Мефодіївського товариства.
157. Вкажіть основні програмні документи Кирило-Мефодіївського товариства
158. Хто є автором твору "Закон Божий. Книга буття українського народу"?

Інституційний розвиток та ідейні основи українського руху в другій половині XIX століття

159. Вкажіть суспільно-політичні течії, які виникли у 60−х роках XIX ст. в Галичині.
160. Вкажіть назву течії, представники якої підкреслювали етнічну тотожність русинів Галичини і наддніпрянських українців
161. Коли виникла „Просвіта” і хто був першим її головою?
162. Коли створено Літературне товариство імені Т. Шевченка?
163. Як називався головний друкований орган галицьких народовців?
164. Вкажіть правильну відповідь. Політичною організацією народовців Галичини у 80−х рр. XIX ст. була: а) Руська Рада; б) Народна Рада; в) Галицько-руська матиця.
165. Вкажіть назву суспільно-політичної течії, які обстоювали думку про тотожність галицьких русинів з росіянами.
166. Як називався головний друкований орган галицьких москвофілів?
167. Назвіть засновників спортивно−пожежних товариств „Січ” і „Сокіл”.
168. Коли виникла Русько-українська радикальна партія?
169. Кого вважають засновниками першої політичної партії у Східній Галичині?
170. Автором якої книги є Юліан Бачинський?
171. Співзасновником якої партії був І.Франко у 1899 р?
172. Вкажіть період, протягом якого діяла «нова ера» у Східній Галичині.
173. Вкажіть дату створення кафедри історії у Львівському університеті та її

*** *** ***

174. Вкажіть роки існування гуртка «хлопоманів», його лідера.
175. Хто з українських громадсько-політичних діячів вважається ідеологом громадівського руху?
176. Вкажіть назву часопису, який видавали громадівці у Петербурзі.
177. Вкажіть період протягом якого виходив часопис «Основа»?
178. Коли видано Валуєвський циркуляр?
179. Вкажіть подію, що спричинила видання Валуєвського циркуляру.
180. Коли видано Емський указ?
181. Вкажіть назву документа, що забороняв ввозити з-за кордону книги українською мовою.
182. Вкажіть назву часопису, видання якого забороняв Емський указ.
183. Вкажіть одного з лідерів громадівського руху, який видавав часопис «Громада» в еміграції.
184. Вкажіть роки діяльності «Братства тарасівців».

Модернізація українського суспільства на початку XX століття.

185. Виберіть правильну відповідь: На початку XX ст.. до складу Австро-Угорщини входили такі українські етнічні території: а) Східна Галичина і Буковина, Підкарпатська Русь; б) територія Київської, Волинської, Полтавської, Харківської, Чернігівської,

Катеринославської, Таврійської та Херсонської губернії; в) Східна та Західна Галичина і Буковина.

186. Вкажіть назву першої української політичної партії на Наддніпрянщині?
187. Як називалася перша українська політична партія на Наддніпрянщині, що стояла на засадах самостійності України?
188. Хто є автором праці „Самостійна Україна”?
189. Назвіть молодіжні патріотичні організації на західноукраїнських землях на початку XX ст.
190. Де відбувся найбільший селянський виступ в Україні у період російської революції 1905−1907 рр.: а) в Таврійській губернії, б) на Волині, в) Київщині, г) селі Великі Сорочинці на Полтавщині.
191. Як називався перший український часопис, що виходив на Наддніпрянщині?
192. У котрому році М. Січинський смертельно поранив намісника Галичини Анжея Потоцького?
193. У котрому році загинув студент львівського університету Адам Коцко?
194. Коли тривала Перша світова війна?
195. В результаті якої битви Російська армія захопила Східну Галичину, Буковину і частину Закарпаття?
196. Вкажіть назву адміністративної одиниці, створеної росіянами на окупованих восени 1914 року територіях.
197. *Вкажіть правильну відповідь.* Російська окупація Галичини тривала: а) з вересня 1914 р. по червень 1915 р.; б) з грудня 1914 р. по лютий 1916 р.; б) з червня 1915 р. по травень 1916 р.
198. Вкажіть дату створення політичними емігрантами із Наддніпрянщини Союзу Визволення України, його очільника.
199. Вкажіть назву політичної організації, створеної галицькими політиками у серпні 1914 р.
200. У складі якої армії перебував Легіон УСС?
201. Коли відбулася битва на горі Маківці”?
202. Коли відбулася битва на горі Лисоня?
203. Вкажіть назву політичної організації, яка ініціювала створення Легіону Українських Січових Стрільців.
204. Хто очолив Легіон Українських Січових Стрільців у серпні 1914 р?
205. Які цілі ставило перед собою ТУП: 1− самостійність, 2 – право на власний культурний розвиток українців у межах Російської імперії 3− не ставило конкретних цілей.
206. Вкажіть назву адміністративної одиниці, створеної росіянами на окупованих територіях у вересні 1914 р., її очільника.

Українська національна революція 1917–1920 рр. та пошуки оптимальних моделей її реалізації Українська Центральна Рада

207. Вкажіть дату створення Української Центральної Ради.
208. Хто очолив Українську Центральну Раду на момент її створення?
209. Назвіть найвпливовіші партії Центральної Ради?
210. Хто з відомих українських політиків очолив делегацію Української Центральної Ради до Петрограда в травні 1917 р?
211. Вкажіть гасло під яким проходила діяльність Центральної Ради протягом 1917 р.
212. Який документ оголошував автономію України у складі Російської держави: а) ІУ Універсал Центральної Ради; б) спеціальний указ Тимчасового уряду; в) І Універсал Центральної Ради; в) Декрет більшовицького Раднаркому.
213. Вкажіть дату проголошення І Універсалу.
214. Хто очолив уряд Центральної Ради – Генеральний секретаріат?
215. Хто був Головним Отаманом Армії УНР?

216. Котрий універсал Центральної Ради призвів до збройного виступу «самостійників» 4−5 липня 1917 р.?
217. Котрим універсалом Центральна Рада висловила згоду на включення до її складу представників від національних менших: російської, польської та єврейської?
218. Який універсал Центральної Ради вперше проголосив програму соціально−економічних реформ, демократичні свободи, зокрема скасував смертну кару?
219. Вкажіть назву документа, яким більшовицький Раднарком оголошував війну Центральній Раді?.
220. Вкажіть назву українського радянського уряду, створеного у Харкові у грудні 1917 р.
221. Хто був командувачем більшовицьких військ у битві під Крутами?
222. Хто командував українськими частинами у бою під Крутами?.
223. Котрий універсал Центральної Ради проголосив незалежність України?
224. Коли проголошено IV Універсал Центральної Ради?
225. *Підкресліть правильну відповідь.* Уряд УНР після відставки у січні 1918 р. В.Винниченка очолив а) Д.Дорошенко; б) В.Голубович; в)П.Скоропадський.
226. Коли українська делегація підписала мирний договір з країнами Четверного союзу, який передбачав визнання самостійності України, допомогу німецьких та австрійських військ у боротьбі проти більшовицьких військ?
227. Який договір урегульовував вступ німецько-австрійських військ на територію УНР?
228. Які з вказаних подій відбулися за часів Центральної Ради?
   1. прийняття проекту Конституції України;
   2. Обрання М. Грушевського президентом;
   3. Створення Української Академії наук;
   4. битва під Мотовилівкою;
   5. Другий Зимовий похід.

Українська Держава

229. Вкажіть хронологічні рамки існування гетьманату П.Скоропадського
230. Назвіть керівників уряду за часів гетьманату П.Скоропадського.
231. У яких містах за гетьманату П.Скоропадського відкрито університети?
232. Повстання проти П. Скоропадського 14.11.1918 р. організували: а)анархісти на чолі з Н.Махном ;б) КП(б)У; в) Український Національний Союз; в) УВО; г)"Просвіта" (вкажіть правильну відповідь)
233. Між якими військами відбувся бій під Мотовилівкою 18.11.1918 р?
234. Які соціальні верстви населення підтримували режим П.Скоропадського: а) селяни, б) інтелігенція, в) промислово-фінансові кола та поміщики, г) робітники.
235. Хто з відомих українських науковців очолив Українську академію наук, створену в листопаді 1918 р.?
236. Які з вказаних подій відбулися за правління гетьмана Павла Скоропадського?
   1. Створення Української Центральної Ради;
   2. Створення Української Академії наук;
   3. Створення Української Академії мистецтв;
   4. Створення університетів в Києві та Кам'янці-Подільському;
237. Підписання Брестського мирного договору між Україною та країнами Четверного Союзу?

Директорія УНР

238. Вкажіть дату створення Директорії.
239. Назвіть членів Директорії УНР.
240. Вкажіть назву вищого законодавчого тимчасового органу влади у період Директорії УНР із функціями парламенту.
241. Хто із вказаних осіб очолив Директорію протягом листопада 1918 – лютого 1919 року?

1) В. Винниченко 2) С. Петлюра, 3) М.Грушевський, 4) Ф. Швець, 5) Ф. Лизогуб.

242. Хто із вказаних осіб очолив Директорію з лютого 1919 року?

1. В. Винниченко 2) С. Петлюра 3) Д. Дорошенко 4) Ф. Швець 5) Ф. Лизогуб.

243. Вкажіть дату проголошення акту злуки УНР та ЗУНР.

244. Яку назву отримала ЗУНР після об'єднання з УНР?

245. Підкресліть правильну відповідь. Об'єднана Армія УНР наприкінці липня 1919 р. розпочала наступ а) на Харків; б) на Київ і Одесу; в) на Львів і Тернопіль.

246. *Підкресліть правильну відповідь*: 30 серпня 1919 р. до Києва одночасно увійшли: а) Армія УНР і Червона армія; б)Армія УНР і Добровольча армія А.Денікіна; в) Армія Н.Махна і Червона армія;г) Польська армія та Армія УНР.

247. У котрому році Армія УНР опинилася у т.зв. «Трикутнику смерті»?

248. Коли відбувся Перший зимовий похід армії УНР?

249. Хто очолив Перший зимовий похід Армії УНР?

250. Яка угода між Польщею та УНР передбачала перехід до складу Польщі Східної Галичини, частини Волині, Холмщини, Лемківщини та Підляшшя?

251. У котрому році відбувся другий зимовий похід Армії УНР?

252. Хто очолив другий зимовий похід Армії УНР?

253. На територію якої держави відступила Армія УНР після поразки у боротьбі з російськими більшовиками?

ЗУНР

254. Вкажіть хронологічні рамки існування ЗУНР

255. Як називався вищий законодавчий орган ЗУНР?.

256. Як називався вищий виконавчий орган ЗУНР?

257. Хто був першим головою уряду ЗУНР?

258. Хто із вказаних осіб очолив уряд ЗУНР – Державний секретаріат?

259. В. Винниченко, 2) Є. Петрушевич, 3) К. Левицький, 4) С. Петлюра, 5) М. Грушевський

260. Хто очолив уряд ЗУНР – Державний секретаріат у грудні 1918 – листопаді 1919 рр?

261. В. Винниченко, 2) Є. Петрушевич, 3) К. Левицький, 4) С. Петлюра, 5) М. Грушевський, 6) С.Голубович.

262. Хто із вказаних осіб був обраний президентом ЗУНР?

а. В. Винниченко, 2) Є. Петрушевич, 3) К. Левицький, 4) С. Петлюра, 5) М. Грушевський.

263. Назвіть почергово міста, де перебував уряд ЗУНР після втрати Львова.

264. Назвіть імена трьох командувачів українських військ у Львові під час листопадових боїв з польськими частинами у листопаді 1918 р.?

265. Назвіть командувачів Української Галицької армії.

266. Коли відбулася Чортківська наступальна операція Галицької Армії?

267. В котрому році Антанта вирішила тимчасово передати Східну Галичину під владу Польщі?

268. Хто з українських політиків ініціював Варшавську угоду 1920 р.? 1) В. Винниченко, 2) Є. Петрушевич, 3) К. Левицький, 4) С. Петлюра, 5) М. Грушевський.

269. Які українські етнічні території були включені до Польщі за Ризьким мирним договором?

270. Коли територію Галичини було офіційно визнано частиною Польської держави?

Національно-визвольнийрух в Україні 20-х − 80-х років XX ст.: еволюціясвітоглядниxконцепцій, форм та методівдіяльності

271. До складу яких держав належали українські етнічні території у міжвоєнний період? Українські землі в складі СРСР.

272. Коли підписано Договір та Декларацію про утворення СРСР?

273. Коли Україна входила до складу СРСР?

274. Яку економічну політику проводили більшовики у 1919−1921 рр.?

275. В котрому році більшовики почали втілення НЕПу?
276. Яка економічна політика більшовиків передбачала заміну продрозкладки на продподаток, дозвіл створювати кооперативи, дозвіл товарно-грошових відносин?
277. Вкажіть характерні ознаки Нової економічної політики.
278. Вкажіть хронологічні рамки політики „українізації”.
279. Назвіть діячів, які втілювали в життя політику „українізації”.
280. Вкажіть характерні ознаки політики «українізації».
281. Вкажіть ім’я особи, яка у 1926 р. розкритикував кадрову політику радянського керівництва, яка суперечила раніше задекларованим обіцянкам призначати на керівні посади вихідців з українців.
282. Вкажіть ім’я особи, яка у 1928 р. на сторінках журналу «Більшовик України» критикували економічну політику керівництва СРСР щодо УРСР.
283. Вкажіть ім'я іноземного кореспондента, який вперше дав обширний матеріал про голодомор в Україні 1932−1933 рр.
284. Кому належить гасло «Геть від Москви!»
285. Поясніть термін «націонал-комунізм»
286. Назвіть відомих діячів більшовицької партії, які безпосередньо виконували вказівки Й.Сталіна по організації голодомору в Україні 1932−1933 рр.
287. Вкажіть роки голодоморів, що пережила Україна у ХХ ст.
288. Вкажіть дату проведення судового процесу «Шахтинська справа».
289. Вкажіть дату проведення сфабрикованого судового процесу «Спілки визволення України».
290. Коли Румунія окупувала Бессарабію та Північну Буковину?
291. До якої держави належала Північна Буковина і Бессарабія у період між світовими війнами?
292. Коли Північну Буковину і Бессарабію було приєднано до УРСР?
293. Коли утворено УВО і хто її очолив?
294. Які цілі ставила УВО? 1) автономію України у складі СРСР, 2)самостійність і соборність України, 3) автономію Західної України у складі Польщі, 4) відновлення ЗУНР.
295. Хто став ідеологом українського інтегрального націоналізму у міжвоєнний період?
296. В яких роках у Львові діяв Український таємний університет?
297. Коли було утворено УНДО?
298. Назвіть діячів УНДО ?
299. Як називалася найвпливовіша легальна українська партія в Західній Україні у міжвоєнний період?
300. Друкованим органом якої із західноукраїнських політичних партій у міжвоєнний період була газета «Діло»?
301. Які політичні партії Західної України міжвоєнного періоду займали прорадянські позиції
302. Де загинув С.Петлюра і хто вчинив на нього замах?
303. Вкажіть рік виникнення ОУН, її лідера.
304. Поясніть термін «політика пацифікації».
305. Коли і де проводилася політика „пацифікації” ?
306. Над діячами якої української політичної організації відбувався Варшавський судовий процес 1935 р.?
307. Коли відбувся розкол в ОУН і на які угруповання?
308. Хто очолював Організацію Українських Націоналістів з 1929 по 1938 р.?
309. Де загинув Є.Коновалець і хто вчинив на нього замах?
310. Який договір передбачав передачу Закарпаття після І світової війни Чехословаччині?
311. Вкажіть дату проголошення незалежності Карпатської України.
312. У якому місті перебувала столиця Карпатської України?
313. Хто був президентом Карпатської України
314. Вкажіть назву армії Карпатської України, хто був її комендантом?

315. Між якими військами відбулася битва на Красному полі у березні 1939 р?
316. Коли територія Закарпаття була приєднана до УРСР?
317. За яким договором Закарпаття було передано Чехо-Словаччині?
318. Війська якої країни у 1939 р. окупували територію Карпатської України ?
319. Хто очолив УГКЦ після смерті митрополита Андрея Шептицького?
320. Назвіть відомі вам західноукраїнські політичні партії міжвоєнного періоду.
321. Назвіть провідних діячів ОУН міжвоєнного періоду.
322. Коли ВУЦВК прийняв постанову про забезпечення рівноправності мов і допомогу розвиткові української мови в УСРР?

ІІ Світова війна

323. Коли підписано пакт Молотов-Ріббентропа?
324. Вкажіть назву документу, що передбачав поділ Східної Європи на сфери впливу між СРСР та Німеччиною.
325. Коли Червона армія перейшла радянсько-польський кордон і вступила на територію Західної України (місяць, рік).
326. Вкажіть прізвище командувача Українського фронту, під керівництвом якого, війська СРСР у вересні 1939 р. вступили на територію Західної України.
327. У котрому році Народні Збори Західної України прийняли рішення про входження цієї території до складу УРСР?
328. Коли Західну Україну включено до СРСР?
329. З котрого року Львівський університет носить ім’я Івана Франка?
330. Коли Німеччина напала на СРСР?
331. Як називався німецький план нападу на СРСР?
332. Де і коли на території України відбулася найбільша танкова битва в період радянсько-німецької війни?
333. У якому місті і коли діячі ОУН проголосили Акт відновлення Української держави?
334. Хто з діячів ОУН (р)проголосив Акт відновлення Української держави?
335. Хто очолював Українське державне правління, створене у Львові 30.06.1941 р.
336. Хто з радянських командирів у травні 1943 р. очолив т.зв. Карпатський партизанський рейд в тилу німецьких військ?
337. На які окупаційні зони була поділена Україна у 1941−1944 рр.?
338. Коли нацисти розпочали масово знищувати українське мирне населення в урочищі Бабин Яр?
339. Як називався нацистський план перетворення українських земель на колоніальний придаток Третього Райху?
340. До складу якої окупаційної зони, під час Другої світової війни, входило м. Київ?
341. До складу якої окупаційної зони, під час Другої світової війни, входило м. Одеса?
342. До складу якої окупаційної зони, під час Другої світової війни, входила територія Східної Галичини?
343. До складу якої окупаційної зони, під час Другої світової війни, входило м. Львів?
344. Назвіть місця масового знищення нацистами цивільного населення та військовиків на території Львова.
345. Хто очолював рейхскомісаріат «Україна»?
346. Назвіть місця масового знищення нацистами населення України в роки Другої світової війни.
347. Хто очолив український збройний загін «Нахтіґаль»?
348. Хто очолював збройне формування „Поліська Січ”?
349. Вкажіть рік, що вважається роком утворення УПА.
350. Хто був Головним Командиром УПА в 1943−1950 рр.?
351. Як називався парламент воюючої України, створений у 1944 р.?

352. Як називалася українська військова частина, що діяла в складі військ СС і у 1943 р. воювала проти Червоної армії?
353. Назвіть командирів найбільших радянських партизанських загонів, що діяли на території України в період Другої світової війни
354. У котрому році війська Червоної армії провели Корсунь – Шевченківську наступальну операцію?
355. Коли війська Червоної армії остаточно ліквідували угруповання німецьких військ у Криму?
356. Вкажіть рік проведення радянським режимом депортації кримських татар?
357. Назвіть нацистські концтабори, що існували у Львові в 1941–1944 рр.
358. Коли Червона армія звільнила від німецьких військ Київ?
359. Коли Львів був звільнений Червоною армією від німецьких військ?
360. *Вкажіть правильну відповідь*. Гітлерівські війська вигнано з території України у: а)жовтні 1944 р.; б)листопаді 1944 р. ; в) грудні 1944 р.
361. Коли Україна стала членом ООН?
362. Хто очолював делегацію УРСР під час церемонії підписання Статуту ООН у Сан-Франциско?
363. Вкажіть рік загибелі командувача УПА Р.Шухевича?
364. Хто очолив УПА після загибелі Р.Шухевича?

Україна після ІІ Світової війни

365. Вкажіть рік проведенняоперації "Вісла"?
366. У котрому році Крим було передано Україні (УРСР)
367. Вкажіть дату ліквідації Греко-Католицької Церкви в Галичині
368. Коли більшовицький режим ліквідував УГКЦ у Закарпатті?
369. Вкажіть період діяльності Української робітничо-селянської спілки.
370. Хто очолював Українську робітничо-селянську спілку?
371. Вкажіть автора твору «Сповідь у камері смертників».
372. Назвіть основних діячів „шістдесятників”.
373. Коли відбулася „перша хвиля” арештів учасників руху шістдесятників?
374. Хто є автором праці "Інтернаціоналізм чи русифікація"?
375. У котрому році створена праця "Інтернаціоналізм чи русифікація"?
376. Вкажіть дату проведення «другої хвилі» арештів українських дисидентів.
377. Коли утворилася Українська Гельсінська Група і хто її очолював ?
378. Назвіть основні течії дисидентського руху в Україні
379. Як називався самвидавний журнал дисидентів ?
380. Вкажіть роки перебування М.Хрущова на посаді першого секретаря ЦК КПРС.
381. Дайте визначення терміну “десталінізація”.
382. Коли загинув С.Бандера і хто вчинив на нього замах?
383. Вкажіть дату проведення ХХ з’їзду КПРС, на якому М. Хрущов виступив з критикою Й. Сталіна.
384. Хто з українських компартійних діячів стримував русифікаторську політику Москви в Україні у 60-х – початку 70-х рр. ХХ ст.: а) В.Щербицький, б) П.Шелест, в) М.Скрипник, г) В.Івашко.
385. Коли сталася катастрофа на Чорнобильській АЕС?
386. Хто був останнім президентом еміграційного уряду УНР?
387. Дайте визначення терміну “дисиденти”.
388. Хто очолив Українську Гельсінську групу?
389. Як називалася правозахисна організація українських дисидентів?
390. Вкажіть публікацію В’ячеслава Чорновола, у якій засуджувалися репресії над українською інтелігенцією у 1965–1966 рр.
391. Автором якої відомої книги є П.Шелест?

392. Дайте визначення терміну „перебудова” та вкажіть її хронологічні рамки.

Українськедержавотворення в умовахнезалежності

393. Коли було ухвалено Декларацію про державний суверенітет України?
394. Вкажіть дату проведення голодування студентів з вимогою не допустити підписання нового союзного договору, відставки голови Верховної Ради УРСР Кравчука Л. та голови Ради Міністрів В. Масола.
395. Вкажіть дату проголошення незалежності України.
396. Які події стали поштовхом до проголошення незалежності України?
397. Вкажіть офіційну назву України на момент проголошення її незалежності.
398. *Вкажіть правильну відповідь*. Останнім кроком юридичного оформленням державної незалежності України став: а) всесоюзний референдум 17 березня 1991 р.; б)Акт проголошення незалежності України; в) всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р.
399. Назвіть країни, які першими визнали незалежність України.
400. Яка держава першою визнала незалежність України у 1991 р.?
401. Хто став першим прем’єр-міністром незалежної України?
402. Коли прийнято закони, що визначали національну символіку України?
403. Коли Леонід Кравчук був Президентом України?
404. Коли Україна вступила до Ради Європи?
405. Коли була прийнята Конституція незалежної України?
406. В котрому році в Україні в обіг введено гривню?
407. Кого було обрано Президентом України у 1999 р.?
408. Коли відбулася «помаранчева революція»?
409. Кого обрано президентом у 2005 р?
410. Скільки депутатів згідно з Конституцією України налічує Верховна Рада?
411. Як називалася перша масова легальна антигуманістична організація в Україні.?
412. Вкажіть роки президентських виборів в Україні і президентів.
413. Хто є режисером фільму «Молитва за гетьмана Мазепу»?
414. Як називається програма співробітництва Україна−НАТО?
415. Вкажіть ім’я третього президента України, роки його президентства.
416. Вкажіть дату анексії Російською Федерацією Криму?

Описові питання.

1. ТеоріїпоходженняКиївськоїРусі.
2. Київська Русь за перших князів: Олег, Ігор, Ольга, Святослав.
3. Київська Русь за правлінняВолодимира Великого
4. ПрийняттяХристиянства на Русі та йогонаслідки.
5. РозквітКиївськоїРусі: Правління Ярослава Мудрого.
6. ПолітичнатрансформаціяКиївськоїРусідругоїполовини XI ст. ТріумвіратЯрославичів.
7. Спробиконсолідаціїкиївсьськоїдержави: правлінняВолодимира Мономаха та Мстислава Володимировича.
8. Монголо-татарська навала та їїнаслідки для українських земель.
9. Розкрийтедіяльністьруськихкнязів в галузізаконодавства.
10. СоціальнийустрійКиївськоїРусі.
11. УтвореннятГалицькогокнязівства. Князювання Ярослава Осмомисла.
12. Галицько-Волинськекнязівство 1199–1264 рр. Правління Романа Мстиславича та Данила Романовича.
13. Причини занепадуКиївськоїРусі та її місце в історії українського державотворення
14. Входження українських земель до Великого князівства Литовського та особливості їх політико−правового статусу.

15. Причини виникнення козацтва. Д. Вишневецький. Виникнення Запорізької Січі та її устрій.
16. Українське козацтво за гетьманування П. Сагайдачного.
17. Берестейська церковна унія: причини і наслідки.
18. Козацько-селянські повстання кінця XVI– першої половини XVII ст.
19. Державний устрій української козацької держави Б. Хмельницького.
20. Державотворча діяльність гетьмана І. Виговського.
21. Політична діяльність гетьмана П. Дорошенка.
22. Антимосковський виступ гетьмана І. Мазепи: причини і наслідки.
23. Політика Петра І щодо українських земель після Полтавської битви 1709 р.
24. Діяльність гетьмана П. Орлика
25. Гайдамацький рух на Україні у ХУІІІ ст.
26. Ліквідація російським царизмом української державності у другій половині XVIII ст.
27. Громадівський рух в Україні.
28. Пожвавленнянаціональногоруху в Українінаприкінці 80-х рр. XX ст. Формуваннябагатопартійноїсистеми.
29. Серпневий „путч” 1991 р. ПроголошеннянезалежностіУкраїни та перші кроки її розбудови.
30. Українські дисиденти, їхні програмні цілі та діяльність
31. Лібералізаціясуспільногожиття в Українісередини 50-х – початку 60-х рр. XX ст. Шістдесятники.
32. *Найвпливовіші політичні партії Західної України у міжвоєнний період, їх програмні цілі та діяльність.*
33. Війна більшовицької Росії проти УНР у 1919: передумови, хід, наслідки..
34. Вибух Першої світової війни і ставлення до неї української громадськості
35. Зовнішньополітична діяльність незалежної України
36. Утворення СРСР й остаточна ліквідація суверенітету України
37. Боротьба УНР проти агресії більшовицького Раднаркому наприкінці 1917 – початку 1918 рр.
38. ПроголошеннянезалежностіКарпатськоїУкраїни і їїісторичнезначення.
39. ЗахіднаУкраїнапідвладоюПольщі у мієвоєннийперіод.
40. Встановлення влади та діяльність Директорії УНР. Поясніть відмінності у поглядах між В.Винниченком і С.Петлюрою щодо найважливіших засад внутрішньої і зовнішньої політики УНР.
41. Антигетьманськеповстання, його причини, хід. ІсторичнезначеннягетьманатуП.Скоропадського.
42. Розкрийте здобутки і прорахунки у політиці уряду П.Скоропадського
43. Боротьба ЗУНР протипольськоїагресії
44. Охарактеризуйте здобутки і прорахункиЦентральної Ради у їїдержавотворчійдіяльності.
45. Українсько-польсько-радянськавійна 1920 р. Варшавський договір.
46. Листопадове 1918 р. повстання у Львові. Утворення ЗУНР.
47. Дайте короткі історичні довідки про таких діячів: Є.Петрушевич, С.Петлюра, П.Скоропадський, Є.Коновалець.
48. Охарактеризуйте внутрішньополітичне становище УНР у 1919 р.
49. Розкрийте суть операції “Вісла”.
50. Україна в роки Першої світової війни.
51. Причини та початок визвольної війни під проводом Б.Хмельницького (1648−1649).
52. Воєнні дії козацьких військ під проводом Б.Хмельницького у 1650−1657 рр.
53. Переяславський договір 1654 р. з Москвою: причини укладення, зміст та наслідки для України.
54. Варшавський договір 1920 р.: причини укладення, умови та його наслідки.

55. Берестейський мирний договір УНР з країнами Четверного союзу: причини підписання, умови, наслідки.
56. Антинацистський Руху опору в Україні в роки Другої світової війни.
57. Дисидентський рух в Україні, його програмні цілі.
58. Політика „радянізації” на західноукраїнських землях в 1939−1941 рр..
59. Початки національного відродження в Галичині. „Руська Трійця”.
60. Російсько-українська війна 2014−2015 рр.
61. Український рух опору в роки Другої світової війни.
62. Нацистський окупаційний режим на території України (1941−1944 рр.)

12. Рекомендована література та джерела

Опубліковані джерела:

1. Акція «Вісла».Документи.− Львів,1997.
2. Боплан ГійомЛавасер. Опис України.− Київ,1990.
3. Великий голод в Україні 1932−1933 років: У 4 т.− Київ,2008.
4. Великий українець: матеріали з життя та діяльності М.Грушевського. − Київ, 1992.
5. Величко С. Літопис / Пер. з книжної української мови, комент. В.О.Шевчука. Відп. ред. О.В.Мишанич.− Т.1.− Київ,1991.
6. Винниченко В.К. Відродження нації. У 3 ч. – Київ,1990.
7. Військові кампанії доби гетьмана Івана Мазепи в документах /Упорядник С.Павленко.− Київ,2007.
8. Герасимчук В. Матеріали до історії козаччини ХУІІ ст.− Львів,1994.
9. Головна Руська Рада (1848−1851): протоколи засідань і книга кореспонденції / За ред. О. Турія, упорядн. У. Кришталович та І. Сварник. − Львів, 2002.Депортації. Західні землі України кінця 30 − х – початку 50 − х рр.: Документи, матеріали, спогади: У 3 т.-Львів,1996.
10. Голод 1921−1923 років на Україні: Зб. документів і матеріалів.− Київ,1993.
11. Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. 1918 – 1920: Документи і матеріали: У 2 т. – Київ,2006.
12. Документы об освободительнойвойнеукраинскогонарода 1648−1654-Киев,1965.
13. Документи Богдана Хмельницького (1648−1657) /Упорядники І.Крип'якевич та І.Бутич. − Київ,1961.
14. Документи і матеріали з історії Організації українських націоналістів. − Київ,2004.
15. Історія Русів. − Київ,1991.
16. *Дорошенко Д.* Мої спомини про недавнє минуле (1914−1920 роки)ю − Київ,2007.
17. Історія України від найдавніших часів до сьогодення: Зб. документів і матеріалів. − Київ,Чернівці,2008.
18. Історія української Конституції. − Київ,1997.
19. Історія українських політичних партій: Хрестоматія−посібник. Кінець ХІХ ст. − 1917 р. – Ч.1 /Упорядник Корольов Б.І, Михальський І.С. – Київ,2004.
20. Історія української культури: Зб.документів і матеріалів.− Київ,2000.
21. Кирило-Мефодіївське товариство: У 3 т. / АН УРСР. Археограф. комісія та ін.; упоряд. М. І. Бутич, І. І. Глизь, О. О. Франко; редкол.: П. С. Сохань (голов. ред.) та ін. − Київ, 1990. − Т. 1 − 3.Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади.− Кн.1.− Львів,1993;− Кн.2.− Львів,1997; − Кн. 3.− Львів,2002.
22. Конституція України. − К., 1996.
23. Літопис Руський. За Іпатським списком / Переклад Л.Махновця.− Київ,1989.
24. Мельник Л.Г. Політична історія Гетьманщини ХУІІІ ст. у документах і матеріалах: Навч. посібник.− Київ,1997.

25. Своддревнейшихписьменных свидетельств о славянах / Под редакцией Г.Г.Литаврина, Л.А.Гиндина.− Т.2.− Москва,1995.
26. *Мазепа І.* Україна в огні й бурі революції 1917−1921.− Київ,2003.
27. *Міхновський М.І.* Самостійна Україна: Промова. − Київ,2002.Україна в ХХ столітті. 1900−2000: Збірник документів і матеріалів. − Київ,2000.
28. *Петлюра С.* Статті. Листи. Документи. − Т1.−Нью−Йорк,1956; − Т.2.−Нью−Йорк,1979; − Т.3.− Київ,1999.
29. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932−1933 років в Україні в документах ГПУ−НКВД.− Київ,2008.
30. Селянський рух на Україні,1569−1647 рр.: Зб. документів і матеріалів. − Київ,1993.
31. *Сергійчук В.І.* Десять буремних літ: західноукраїнські землі у 1944−1953 рр.: нові документи.− Київ,1998.
32. *Сергійчук В.* ОУН−УПА в роки війни: Нові документи і матеріали. Київ, 1996.
33. *Січинський В.* Чужинці про Україну: вибір з описів подорожей по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть.−Київ,1992.
34. *Скоропадський П.* Спогади. − Київ,Філядельфія,1995.
35. Україна в ХХ столітті.1900−2000: Зб. док. і матеріалів. − Київ,2000.
36. Українська політична еміграція 1919−1945: Документи і матеріали. − Київ,2008.
37. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали: У 2 т. – Київ,1996−1997.
38. Універсали Богдана Хмельницького 1648−1657.− Київ,1998.
39. Універсали Івана Мазепи 1687−1709.− Львів,2002.
40. Українські політичні партії кінця ХІХ – початку ХХ ст.: Програмові і довідкові матеріали / Упорядники В.Ф.Шевченко та ін.− Київ,1993.
41. Український правозахисний рух: Документи й матеріали київської української громадської групи сприянню виконанню Гельсінських угод. − Торонто, Балтимор,1979.
42. *Чикаленко Є.* Щоденник 1919−1920.− Київ,Нью-Йорк,2005.

Література:

43. *Антонович В. Б.* Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори / Упор. О. Тодійчук, В. Ульяновський. Вст. сл. та коментарі В. Ульяновського. − Київ, 1995.
44. *Апанович О.* Збройні сили України першої половини ХУІІІ ст.Київ,1969.
45. *Баєчко В., Ганжа О., Захарчук Б.* Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. − К., 1994.
46. *Баран В.* Давні слов'яни. − Київ,1998 /Україна крізь віки.− Т.3.
47. *Баран В., Токарський В.* Україна: західні землі:1939−1941.− Львів,2009.
48. *Баран В.*Україна після Сталіна: нарис історії 1953−1985.− Львів,1992.
49. *Білас І.* Репресивно-каральна система в Україні. 1917−1953.Кн. 1−2. Київ,1994.
50. *Брайчевський М.* Конспект історії України. −Київ, 1993.
51. *Брайчевский М.* Утверждениехристианства на Руси.− К.,1989.
52. *Бовуа Д.* Битва за землю в Україні, 1863 − 1914. Поляки в соціо-етнічних конфліктах / Перекл. на укр. З. Борисюк.− Київ, 1998.
53. *Бовуа Д.* Російська влада і польська шляхта в Україні 1793 − 1830 рр. / З франц. перекл. З. Борисюк.− Львів, 2007.
54. *Бовуа Д.* Шляхтич, кріпак і ревізор. Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831−1863) / З франц. перекл. З. Борисюк.− Київ, 1996.
55. *Бойко О.* Історія України. − Київ, 1999.
56. *Борщак І., Мартель Р.* Іван Мазепа. Життя й пориви великого гетьмана. Київ, 1991.
57. Буковина: Історичний нарис / Відп. ред. В. М. Ботушанський. − Чернівці, 1998.

58. *Вегеш М.* Карпатська Україна (1938−1939).− Ужгород,1993.
59. *Верменич Я. В.* Адміністративно-територіальний устрій України: еволюція, сучасний стан, проблеми реформування / НАН України. Інститут історії України: У 2-х част.− Київ, 2009.− Ч. 1−2.
60. Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. – Київ, 1995.
61. *Верига В.*Визвольні змагання в Україні 1914−1923 рр. У 2 т. −Львів,1998.
62. *Верстюк В.* Махновщина. −Київ, 1992.
63. *Воронов І., Пилявець Ю.* Голод 1946−1947 рр.− Київ, 1991.
64. *Вулф Л.* Винайдення Східної Європи: Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва / Перекл. з англ. С. Біленький за участи Т. Цимбала; наук. ред. Т. Цимбал.− Київ, 2009.
65. *В"ятрович В, Забілий Р., Деревяний І., Содоль П.* Українська повстанська армія. Історія нескорених.− Львів,2008.
66. *Голобуцький В.* Запорозьке козацтво. − Київ, 1994.
67. *Голубко В.* Армія Української Народної Республіки.Утворення та боротьба за державу 1917−1918.− Львів,1997.
68. *Грабович Г.* До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. − Київ, 2003.
69. *Грицак Я.* Нарис історії України: формування модерної української нації XIX − XX ст. 2−е видання.− Київ, 2000.
70. *Грицак Я.* Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856−1886).− Київ, 2006.
71. *Грушевський М.* Звичайна схема «русскої» історії й справараціонального укладу історії східного слов'янства // Вивід правУкраїни. Львів, 1992.
72. *Грушевський М.* Ілюстрована історія України. − Київ, 1990.
73. *Грушевський М.* Історія України−Руси: В 11т., 12 кн. − Київ,1991−1999.
74. *Грушевський М.* Новий період історії України. −Київ, 1992.
75. *Грушевский М.* Очеркисторииукраинскогонарода. Київ,1990.
76. *Ґудзяк Б.* Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і ґенеза Берестейської унії / переклад з англ. Марії Габлевич, під ред. Олега Турія.− Львів: Інститут історії Церкви Львівської Богословської академії, 2000.
77. *Гудь Б.* Загибель Аркадії. Етносоціальні аспекти українсько-польських конфліктів XIX− першої половини XX століть.− Львів,2006.
78. *Гунчак Т.* Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. − Київ, 1993.
79. *Гуржій*О. Українська козацька держава в другій половині XVIIIст.: кордони, населення, право. − К., 1996.
80. Давня історія України: В 3 т..− Т.1,2.− Київ,1997−1998.
81. *Донців Д.* Історія розвитку української державної ідеї. − К.,1991.
82. *Добржанський О.* Національний рух українців Буковини другої половини XIX − початку XX ст.− Чернівці, 1999.
83. *Дорошенко Д.* Нарис історії України. −Львів, 1991.
84. *Забужко О. С.* Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. − Київ, 1993.
85. *Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г.* Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів.− Львів, 2002.

86. *Заярнюк А.* Ідіоми емансипації. «Визвольні» проєкти і галицьке село в середині XIX століття.– Київ, 2007.

87. *Зайцев Ю.* Дисиденти: опозиційний рух 60–80–х рр. // Сторінки історії України. – Львів,1992.
88. Історія січових стрільців. – Київ, 1992.
89. Історія українського селянства: Нариси в 2 – х томах / Відп. ред. В. А. Смолій. – Київ, 2006.– Том 1–2.

90. Історія України в особах: IX–XVIIIст. – Київ, 1993.
91. Історія України в особах: XIX–XXст. – Київ,1995.
92. Історія України/Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів, 1996.
93. Історія України: нове бачення: У 2 т. /Під ред. В.Смолія. –Київ,1995.

94. Історія української еміграції /За ред. проф. Б.Лановика. –Київ,1997.

95. Історія української культури / За заг. ред. І.Крип'якевича.–Київ,1994.
96. *Каппелер А.* Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад / Перекл. з нім. Х. Назаркевич; наук. ред. М. Крикун.– Львів, 2005.

97. *Касьянов Г. В.* Теорії нації та націоналізму.– Київ, 1999.

98. *Качараба С., Рожик М.* Українська еміграція. Еміграційний рух зі Східної Галичини та Північної Буковини у 1890–1914 рр.– Львів, 1995.

99. *Кирчів Р. Ф.* Етнографічно-фольклористична діяльність «Руської трійці» / АН УРСР. Львівське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського. – Київ, 1990.

100. *Коваль М.* Україна: 1939–1945. Маловідомі і непрочитані
101. сторінки історії. –Київ, 1995.
102. *Когут З.* Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини 1760–1830.– Київ, 1996.

103. *Колесник І. І.* Українська історіографія (XVIII – початок XX століття). – Київ, 2000.

104. *Конквест Р.* Жнива скорботи. – Київ, 1993.
105. *Косик В.* Україна і Німеччина у 2-й світовій війні. – Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.
106. *Костомаров Н. И.*Историческиепроизведения. Автобиография / Сост. и ист. – биогр. очеркВ. А. Замлинского; Примеч. И. Л. Бутича. 2–е изд.–Киев, 1990.

107. *Костомаров М.* Історія України в життєписяхвизначнійшихеї діячів. – Київ, 1991.
108. *Котляр М.Ф.*Як і чому настала роздробленість на Русі (XII – XIII ст.). – Київ,1998 //НАН України. Ін–т історії України. Історичні зошити.
109. *Котляр М.* Русь язичницька. Біля витоків східнолов'янської цивілізації. – Київ, 1995.
110. *Котляр М.* Історія України в особах. Давньоруська держава. – Київ, 1996.
111. *Котляр М.* Данило Галицький. Біографічний нарис.– Київ,2002.
112. *Крижановська О. О.* Поміщицькі селяни Правобережної України у 30 – 50 – х роках XIX ст. (умови життя, суспільно – політичний світогляд, соціальний темперамент) / НАН України. Інститут історії України.– Київ, 2008.

113. *Крип'якевич І.* Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
114. *Крип'якевич І.* Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.
115. *Крип'якевич І.,Гнатевич Б.,Стефанів З.* таін. Історія українського війська. – Львів, 1992.
116. *Круглашов А.* Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова. – Чернівці, 2000.

117. *Кугутяк М.* Галичина: сторінки історії. − Івано-Франківськ, 1993.
118. *Кульчицькип С.* Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919−1928). −Київ, 1996.
119. *КульчицькийС.* Ціна «великого перелому». − К., 1991.
120. *Кульчицький С.* 1933: трагедія голоду. − К., 1989.
121. *Лазарович М.* Легіон Українських січових стрільців.− Тернопіль,2005.
122. *Лисяк − Рудницький І.* Історичні есе: У 2 − х томах / Відп. ред. Ф. Сисин; Упорядн. Я. Грицак.− Київ, 1994.− Т. 1−2.
123. *Литвин М,, Науменко К.* Історія галицького стрілецтва. −Львів,1991.
124. *Литвин М., Науменко К.* Історія ЗУНР. − Львів, 1995.
125. *Нагаєвський І.* Історія Української держави двадцятого століття. − Київ, 1993.
126. *Наливайко Д.* Козацька християнська республіка. − Київ,1992.
127. Нариси історії державної служби в Україні / Головне управління державної служби України; Інститут історії України НАН України.− Київ, 2008.
128. Нариси історії Закарпаття / Відп. ред. і керівник авт. кол. І. Гранчак.− Ужгород, 1993.−Т. 1 (З найдавнішихчасів до 1918 року).
129. *Нахлік Є.* Доля −Los− Судьба: Шевченко і польські та російські романтики.− Львів, 2003.
130. *Нахлік Є. К.* Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель: У 2 т. / НАН України. ЛьвівськевідділенняІнститутулітературиім. Т. Г. Шевченка. Серія «Літературознавчістудії». Вип. 11/12. − Київ, 2007. − Т. 1: Життя Пантелеймона Куліша: Науковабіографія; Т. 2: Світогляд і творчість Пантелеймона Куліша.
131. *Оглоблин О.* Гетьман Іван Мазепа та його доба /ред. Л.Винар. − Нью-Йорк,Київ,Львів,2001.
132. *Павленко Ю.В.* Передісторія давніх русів у світовому контексті. − Київ,1994.
133. *Підкова І., Шуст Р.* Довідник з історії України. − Київ,2001. *Полещук Т.* Історія Росії XIX − початку XX ст. / Наук. ред. М. Г. Крикун.− Львів, 2008.
134. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / Інститут історії України НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса.− Київ, 2008.
135. *Присяжнюк Ю. П.* Українське селянство Наддніпрянської України: соціоментальна історія другої половини XIX − початку XX ст.− Черкаси, 2007.
136. *Реєнт О.* Павло Скоропадський.− Київ,2003.
137. *Рыбаков Б.А.*Киевская Русь и русскиекняжества XII − XIII вв. − 2-е изд. − Москва,1993.
138. *Сарбей В. Г.* Національне відродження України.− Київ, 1999.− [Україна крізь віки.− Том 9].
139. *Сергійчук В.* Симон Петлюра.− Київ,2009.
140. *Світленко С. І.* Народництво в Наддніпрянській Україні 60 − 80-х років XIX століття: Теоретичні проблеми джерелознавства та історії.− Дніпропетровськ, 1999.
141. *Смолій В., Степанков* С. Богдан Хмельницький. − Київ, 1995.
142. *СубтельнийО.* Мазепинці. − Київ, 1994.

143. *Сухий О.* Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно − політичному житті галицьких українців у XIX столітті).− Львів, 2003.

144. *Толочко П.П.* Київська Русь.− Київ,1996.

145. *Толочко П.* Ярослав Мудрий.− Київ,2002.

146. Українці Холмщини і Підляшшя. Збірник наукових праць. – Луцьк,2008.

147. *Цьолнер Е.* Історія Австрії / Пер. з нім. Р. Дубасевич, Х. Назаркевич, А. Онишко, Н. Іваничук.− Львів, 2001.

148. *Шаповал Ю.* Людина і система: Штрихи до портрета з тоталітарної доби в Україні. − Київ, 1994.

149. *Шаповал Ю.* М.С.Хрущов на Україні. − Київ, 1990.

150. *Шаповал Ю.* Україна 20−50−х років. − Київ, 1993.

151. *Шаповал Ю.* У ті трагічні роки. Сталінізм на Україні. − Київ,1990.

152. *Шандра В. С.* Генерал−губернаторства в Україні: XIX − початок XX століття.− Київ, 2005.

153. *Шанковський Л.* Українська Галицька Армія. Воєнно-історична студія. − Львів,1999.

154. *Шпорлюк Р.* Комунізм і націоналізм: Карл Маркс проти Фрідріха Ліста / Перекл. з англ. Г. Касьянов.− Київ, 1998.

155. *Яворницькип Д.* Історія запорозьких козаків: У 3 т. − Київ, 1990 −1991.

156. *Янишин Б. М.* Українська міська політична еліта в Галичині та народовський рух останньої третини XIX ст.: становлення та інституційний розвиток / НАН України. Інститут історії України.− Київ, 2008.

157. *ArmstrongJ.*UkrainianNationalism. 2-nded.−New York,1963.

158. *Borek P.*Szlakami dawnej Ukrainy. Studiastaropolskie.−Kraków,2002.

159. *Borys J.* The Russian Communist Party and the Sovitization of Ukraine. − Stokholm,1960.

160. *Grünberg K. Sprengel B.* Trudne sąsiedstwo. Stosunki polsko−ukraińskie w X−XX wieku.−Warszawa,2005.

161. *Himka J. − P.* Galician Villagers and the Ukrainian National Movement in the Nineteenth Century.− Edmonton,1988.

162. Historia Europy Środkowo − Wschodniej. Redakcja:Jerzy Kłoczowski. − T.1,2. − Lublin,2000.

163. *Motyl Alexander J.* Ukrainian Nationalist Political Violence in Inter-War Poland, 1921−1939. In:East European Quartely,Spring,1985.

164. *Motyl Alexander J.*The turn to the Right: The ideological Origins and Development of Ukrainian Nationalism, 1919−1939.−New York,1980.

165. The Ukraine, 1917 − 1921. A study in revolution / Edited by TarasHunczak. − [Monographseries/ Harvard Ukrainian Research Institute].− Cambridge,1977.

166. *Sierczyk W.* Historia Ukrainy.− Wrocław,Warszawa,Kraków,2001.

13. Інформаційні ресурси

167. Історико−культорологічні та лінгвістичні нариси http://ukrainaforever.narod.ru/

168. Державний комітет архівів України http://archives.gov.ua

169. Інститут суспільних досліджень http://www.ukrterra.com.ua/

170. Ізборник. Історія України IX − XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. http://izbornyk.org.ua/
171. Інститут історії України НАН Українивww.history.org.ua
172. Українськийісторичний порталhttp://www.history.com.ua
173. Українськийвоєнно−історичний форумhttp://www.milua.org
174. Нариси історії України http://history.franko.lviv.ua
175. Історія України http://www.uahistory.cjb.net/
176. Козацтво XV–XXIст. http://www.cossackdom.com/
177. Українська історична бібліотека http://www.ukrhistory.narod.ru/
178. Голодомор в Україні 1932–1933 рр. http://golodomor.ukrinform.com
179. Воєнна історія http://warhistory.ukrlife.org/
180. History of Cossacks XV−XXI cent. http://www.cossackdom.com